

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem ve věci

žalobce: **K. K.**, st. přísl. X
zastoupen Mgr. Martinou Šamlotovou,
advokátkou se sídlem Milady Horákové 13, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**,
se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 9. 2023, č. j. OAM-894/ZA-ZA11-ZA22-2023,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 9. 2023, č. j. OAM-894/ZA-ZA11-ZA22-2023, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je **povinen** uhradit žalobci náklady řízení v částce 6 800 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupkyně Mgr. Martiny Šamlotové, advokátky se sídlem Milady Horákové 13, 602 00 Brno.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

1. Žalobce se včas podanou žalobou domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný rozhodl tak, že se žalobci mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12, § 13, § 14 a § 14b zákona

č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje.

2. Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalobce podal dne 2. 7. 2023 žádost o udělení mezinárodní ochrany v České republice. K podané žádosti žalobce sdělil, že se narodil ve městě Mardin Derik na území Turecka, je kurdské národnosti, dorozumí se turecky a kurdsky. Jeho náboženským přesvědčením je islám. Nikdy nebyl členem žádné politické strany či hnutí, ale chodil k volbám, ve kterých volil stranu HDP a v roce 2022 se zúčastnil protivládní demonstrace. O mezinárodní ochranu požádal z důvodu diskriminace Kurdů v Turecku, a protože je nemožné, aby tam žil normální život.
3. Pohovor k žádosti o udělení mezinárodní ochrany byl proveden dne 10. 7. 2023 za přítomnosti tlumočnicka tureckého jazyka. Na konci pohovoru se žalovaný žalobce zeptal, zda chce využít svého práva podle ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „správní řád“) a vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí tak, že by jej správní orgán před vydáním rozhodnutí ještě jednou pozval, nebo zda se tohoto práva vzdává. Žalobce uvedl, že tohoto práva nechce využít a nevyužil ani možnosti zpětného přetlumočení pohovoru.
4. Správní orgán následně shromáždil podklady pro vydání rozhodnutí, a to Informaci OAMP – Turecko: Používání kurdštiny v Turecku ze dne 27. 7. 2023, Informaci OAMP – Turecko: Bezpečnostní a politická situace v zemi Vybrané otázky z oblasti občanských svobod a lidských práv ze dne 4. 8. 2023 a Informaci MZV ČR, č. j. 103966-6/2022-LPTP ze dne 16. 3. 2022. K seznámení se s těmito podklady již žalobce nevyzval a dne 8. 9. 2023 vydal napadené rozhodnutí.

II. Žaloba

5. Žalobce v první řadě namítal, že jej žalovaný zkrátil na jeho právu na spravedlivý proces, když mu neumožnil, aby se seznámil a vyjádřil k podkladům pro vydání rozhodnutí podle § 36 odst. 3 správního řádu. Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že se měl žalobce vzdát práva seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí. Podle žalobce však není žádný zákonný důvod pro to, aby se žalovaný při pohovoru dotázal žalobce, zda se chce vzdát svého práva na seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí a vyjádření se k nim. Žalobci nikdo nevysvětlil, co je obsahem úkonu seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí. Žalobce je přitom osobou práva neznalou a žalovaným mu nebylo dostatečně vysvětleno, že se může k podkladům pro vydání rozhodnutí ještě vyjádřit a předložit žalovanému další důkazní prostředky. Z dikce § 36 odst. 3 správního řádu přitom vyplývá, že se jedná o povinnost, které se žalovaný nemůže nijak zprostit. V této souvislosti žalobce poukázal na rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 17. 5. 2023, č. j. 41 Az 4/2023 – 58, který shledal nezákonnost takového postupu žalovaného.
6. Dále žalobce namítal, že je v Turecku diskriminován kvůli svému původu a je omezován na politických právech. Turecko neuznává Kurdy jako svébytný národ, nepřiznává Kurdům jejich národnost, Kurdové nemohou na veřejnosti používat kurdštinu, vzdělávat se v kurdštině, ani projevovat svoji kulturu a folklor. Žalobce dále při uplatnění svých politických práv utrpěl zranění. V demokratickém státě by nemělo docházet k žádnému napadání při demonstracích ze strany bezpečnostních složek, i když žalobce byl policisty pouze zasažen do rtu. Již toto jednání je zásahem veřejné moci do uplatňování politických práv žalobce. S největší pravděpodobností je o žalobci i o jeho bratrovi veden záznam v registru e-Devlet. Žalobce má proto důvodnou obavu z návratu do Turecka, protože

může být perzekuován tureckými orgány veřejné moci. Žalovaný podle žalobce nesprávně posoudil důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, když nezjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

7. S ohledem na výše uvedené proto žalobce navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

8. Žalovaný popřel oprávněnost žalobních námitek a nesouhlasil s nimi. Napadené rozhodnutí nepovažuje za vadné, nesprávné či nezákonné. Žalovaný zjistil skutečný stav věci, případ posuzoval ve všech souvislostech, zabýval se všemi skutečnostmi, opatřil si potřebné podklady a objektivní informace pro rozhodnutí.
9. Žalovaný je toho názoru, že pokud jsou námitky pouze v rovině obecného nesouhlasu s rozhodnutím žalovaného, nelze tvrdit, že by žalovaným provedené dokazování bylo nedostatečné. Je to právě žalobce, kdo má v řízení o udělení mezinárodní ochrany povinnost tvrzení. Žalobce podle názoru žalovaného mohl tuto povinnost splnit. Během poskytnutí údajů k žádosti měl žalobce možnost uvést důvody, pro které žádal o mezinárodní ochranu. Při pohovoru pak uvedl i další skutečnosti, které žalovaný vzal v potaz. Současně měl žalobce možnost při pohovoru doložit doklady, které by podpořily jeho tvrzení. Žalovaný je tedy přesvědčen, že dostatečně zjistil skutkový stav, přičemž si pro rozhodnutí opatřil i dostatečně aktuální a kvalitní informace o zemi původu.
10. Rovněž žalovaný trvá na svém závěru, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu s právními předpisy, zejména s ustanovením § 36 odst. 3 správního řádu. Žalobce se svého práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal. Podle názoru žalovaného Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 17. 5. 2023, č. j. 41 Az 4/2023 – 58, pochybil při výkladu evropské legislativy, konkrétně preambule směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“). Soudem uvedená preambule procedurální směrnice není závazná, jedná se spíše o výkladové vodítko. Rovněž podmínky, potřebné k účinné možnosti vzdání se práva vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí, které soud v uvedeném rozsudku dovodil, považuje žalovaný za nezákonné, nepřiměřené a nedůvodné. Žadatel měl po celou dobu správního řízení možnost nahlédnout do spisu a dovolávat se informací, které se týkají jeho řízení. Žadatel je osobou způsobilou disponovat se svými procesními právy, mohl tedy disponovat i možností vzdát se práva na vyjádření k podkladům pro vydání rozhodnutí, což výslovně učinil. Pohovor byl navíc veden za přítomnosti tlumočnice tureckého jazyka. Pokud žalobce v průběhu řízení něčemu neporozuměl, měl možnost žalovaného požádat o vysvětlení.
11. Co se týče nesnázi Kurdů v Turecku, žalovaný připustil, že mohou čelit diskriminaci. Diskriminace však není důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, pokud nedosahuje intenzity pronásledování. Obecně lze dovodit, že nesnáze Kurdů sice existují, ale nedosahují bez dalšího intenzity pronásledování ve smyslu § 12, případně vážné újmy podle § 14a odst. 2 zákona o azylu.

12. Podle žalovaného nebylo žalobou zpochybněno napadené rozhodnutí. Žalovaný proto navrhl, aby krajský soud žalobu pro její nedůvodnost v plném rozsahu zamítl.

IV. Posouzení věci krajským soudem

13. Žaloba byla podána osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s.ř.s.“), ve lhůtě stanovené v ustanovení § 32 odst. 1 zákona o azylu.
14. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu žalobních bodů, jež žalobce uplatnil v žalobě (§ 75 odst. 2 s.ř.s.), jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, a ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s.ř.s.).
15. Soud ve věci rozhodl v souladu s ustanovením § 51 odst. 1 s.ř.s. bez nařízení ústního jednání.
16. Po posouzení případu žalobce dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná.
17. Krajský soud se zaměřil pouze na námitku porušení práva žalobce podle § 36 odst. 3 správního řádu. Posuzování další námitky žalobce ve vztahující se k jeho azylového příběhu by bylo předčasné. Vzhledem k porušení procesních práv žalobce by nyní bylo nadbytečné se zabývat důvodností žádosti žalobce.
18. Podle § 36 odst. 3 správního řádu *nestanoví-li zákon jinak, musí být účastníkům před vydáním rozhodnutí ve věci dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí; to se netýká žadatele, pokud se jeho žádosti v plném rozsahu vyhovuje, a účastníka, který se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal.*
19. Soud se ztotožňuje s názorem žalovaného, že z uvedeného ustanovení jednoznačně nevyplývá, v jaké fázi řízení může dojít ke vzdání se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Důležité ale je, co je smyslem tohoto institutu. Jeho smyslem totiž je, aby měl žadatel reálnou možnost vyjádřit se ke všem podkladům a ke všem prováděným důkazům, což vyplývá i z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu. Součástí práva účastníka řízení je, aby byl vyzván správním orgánem k vyjádření se k podkladům rozhodnutí. Současně, aby mohl relevantním způsobem uplatnit své výhrady ke shromážděným podkladům, musí být z výzvy k vyjádření se k podkladům zřejmé, že shromažďování podkladů již bylo ukončeno (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2017, č. j. 5 Azs 229/2016 – 44).
20. V totožné věci již rozhodoval Nejvyšší správní soud. V rozsudku ze dne 12. 1. 2024, č. j. 5 Azs 120/2023 – 24 (kterým Nejvyšší správní soud potvrdil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 5. 2023, č. j. 41 Az /2023 – 58) konstatoval, že postup žalovaného, spočívající v dotazu položeném v závěru pohovoru („*Chcete, aby vás správní orgán před vydáním rozhodnutí ještě jednou pozval, abyste měl možnost se osobně k těmto podkladům pro vydání rozhodnutí vyjádřit, nebo se tohoto práva vzdáváte?*“), nemá oporu v právní úpravě. Uvedený postup lze připustit pouze za určitých podmínek tak, aby smysl institutu seznámení se s podklady rozhodnutí nebyl popřen. K účinnému vzdání se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí podle § 36 odst. 3 správního řádu může v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu dojít až po výzvě žadatele k seznámení se s podklady rozhodnutí, které žalovaný shromáždil a pokud žalovaný v této výzvě žadatele náležitě poučí o důsledcích takového kroku, aby jej žadatel mohl informovaně a odpovědně učinit s

vědomím všech následných dopadů.

21. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 12. 1. 2024, č. j. 5 Azs 120/2023 – 24 také dovedl, že možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí je důležitým procesním právem, které vychází z čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Rovněž Nejvyšší správní soud dovedl, že preambule unijního aktu, v daném případě procedurální směrnice, sice nemá právní závaznost, avšak může upřesňovat znění unijního aktu a je důležitým interpretačním prvkem, objasňujícím vůli normotvůrce. I přes přesvědčení žalovaného tak je možné z preambule procedurální směrnice vycházet a zohlednit požadavek, aby žadatel o mezinárodní ochranu ve správním řízení obdržel informace o řízení (bod 22 odůvodnění procedurální směrnice), měl možnost předkládat důležité skutečnosti o svém případě a byl informován o svém právním postavení v rozhodujících okamžicích během řízení (bod 25 odůvodnění procedurální směrnice). Přímo v jednotlivých ustanoveních procedurální směrnice jsou pak nastaveny procesní záruky pro žadatele o mezinárodní ochranu zahrnující informování žadatelů v jazyce, jemuž rozumí, přístup k informacím o zemi původu pro žadatele i jejich právní poradce (čl. 12 procedurální směrnice). Procedurální směrnice však sama nestanovuje, že by měl žadatel o mezinárodní ochranu možnost vzdát se těchto procesních záruk.
22. Obecná poučovací povinnost je pak zakotvena i v § 4 odst. 2 správního řádu, podle něhož musí být poskytnuto přiměřené poučení o právech a povinnostech. V případě žadatele o mezinárodní ochranu pak musí být poskytnuto dostatečné a srozumitelné poučení o procesních právech a povinnostech tím spíše, jelikož jde o cizince v situaci, kdy je z principu ve slabším postavení.
23. Podmínka náležitého poučení žadatele o mezinárodní ochranu v případě, kdy je dotazován, zda se chce vzdát svého práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, tedy má oporu jak v procedurální směrnici, tak i ve správním řádu. V podrobnostech soud odkazuje na uvedený rozsudek Nejvyššího správního soudu.
24. Sám žalobce přitom v žalobě uvedl, že mu žalovaným nebylo dostatečně vysvětleno, co znamená seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí a že při tomto úkonu může předložit další důkazní prostředky a seznámit se se zprávami, které žalovaný shromáždil (resp. shromáždí) k jeho azylovému příběhu. K tomu soud konstatuje, že ani z protokolu o pohovoru k žádosti o mezinárodní ochranu takové poučení nevyplývá. Je tedy zřejmé, že žalobce nebyl dostatečně poučen o následcích vzdání se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí a že ani nevěděl, jakého práva se vzdává a jaké to bude mít důsledky pro další průběh správního řízení. Žalobce nebyl informován o svých právech (především podle záruk informovanosti uvedených v čl. 12 odst. 1 písm. a) procedurální směrnice). Žalovaný nesplnil svou poučovací povinnost, neboť žalobci vůbec nesdělil a nevysvětlil procesní důsledky vzdání se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí.
25. Jak soud uvedl již výše, postup žalovaného nebyl namístě ani v tom ohledu, že dotaz na to, zda se žalobce chce vzdát práva vyjádřit se k podkladům pro vydání rozhodnutí, byl učiněn ihned po skončení pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Tedy v situaci, kdy správní orgán podklady ani shromážděné neměl. V takové fázi řízení nemůže být účastník řízení správním orgánem dotazován, zda se chce vzdát práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, když si v tuto chvíli ani nahlédnutím do spisu nemůže ověřit, jaké podklady správní orgán pro své rozhodnutí shromáždil a zhodnotit, zda k nim bude chtít uplatnit nějaké stanovisko. Postup, kdy k výzvě k seznámení se s podklady

rozhodnutí má dojít až ve chvíli, kdy má správní orgán podklady rozhodnutí již shromážděné, vyplývá i z výše uvedené judikatury Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 12. 1. 2017, č. j. 5 Azs 229/2016 – 44).

26. Podle názoru krajského soudu pak nemůže postup žalovaného zhojit ani skutečnost, že žalobce měl v průběhu řízení právo nahlížet do spisu podle § 38 správního řádu, a tedy že vzdáním se práva podle § 36 odst. 3 správního řádu nedošlo k vyčerpání možností žadatele seznámit se s informacemi o zemi jeho původu. Žalobce však má mít možnost seznámit se se spisem ve chvíli, kdy má správní orgán již shromážděné veškeré podklady pro vydání rozhodnutí. Účastník řízení sám nemůže odhadnout, kdy taková chvíle nastane a kdy se má tedy dostavit k nahlížení do spisu. Smyslem práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí je možnost seznámit se s kompletním spisem a případně se vyjádřit ke všem nashromážděným podkladům. Pokud žalovaný odkazoval na možnost žalobce dovolávat se informací o řízení podle § 10 odst. 1 zákona o azylu, poučení podle tohoto ustanovení žalovaný žalobci ani neposkytl.
27. Dostatečnou zárukou není ani to, že žalovaný použil v řízení informace o zemi původu, získané v souladu se Společnými pokyny Evropské unie pro zpracování informací o zemích původu a Zprávou Podpůrného evropského azylového úřadu (EASO) k metodice informací o zemích původu. Jakkoliv jde obecně o zdroje informací dostatečné kvality, neznámá to, že účastník řízení nemá mít možnost doplnit takové podklady pro vydání rozhodnutí. Žadatel o mezinárodní ochranu může mít k dispozici další relevantní podklady, kterými doplní podklady shromážděné správním orgánem.
28. Krajský soud na základě výše uvedeného uzavírá, že žalovaný svým postupem zkrátil žalobce na jeho procesních právech. V řízení nedošlo k účinnému vzdání se práva na vyjádření se k podkladům rozhodnutí podle § 36 odst. 3 správního řádu. V dalším řízení proto žalovaný bude muset přistoupit k výzvě žalobce, aby se v určitém termínu seznámil s podklady pro vydání rozhodnutí, které žalovaný shromáždil, a aby se k nim případně vyjádřil. Pokud by žalovaný chtěl žalobce poučit o možnosti vzdát se práva vyjádřit se ke shromážděným podkladům, musel by žalobce současně srozumitelně poučit o následcích vzdání se tohoto práva a zejména jej upozornit, že poté již nebude mít možnost zpochybnit podklady pro vydání rozhodnutí a ovlivnit rozhodování žalovaného svými vlastními podklady a argumenty. Následný postup bude záviset na tom, jak žalobce zareaguje a zda využije svého práva. Avšak již v situaci, kdy bude žalobce dostatečně informovaný a bude si vědom dopadů svých následných kroků v řízení.

V. Závěr a náklady řízení

29. Ze všech shora uvedených důvodů krajský soud rozhodl o žalobě tak, že jí v plném rozsahu vyhověl a napadené rozhodnutí zrušil s tím, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku.
30. V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem krajského soudu obsaženým v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s.ř.s.).
31. Výrok o nákladech řízení má oporu v ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch. Žalobce měl ve věci plný úspěch, a přísluší mu proto právo na náhradu nákladů

řízení před krajským soudem, které důvodně vynaložil proti žalovanému, který ve věci úspěch neměl (neboť napadené rozhodnutí bylo zrušeno).

32. Za účelně vynaložené náklady vzal krajský soud mimosmluvní odměnu zástupkyně žalobce za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a písemné podání žaloby) po 3 100 Kč podle ustanovení § 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu (vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění účinném v rozhodné době). Za úkony právní služby to činí celkem 6 200 Kč, k čemuž je nutné připočíst hotové výdaje po 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, což činí dohromady částku ve výši 6 800 Kč. Právní zástupkyně žalobce není plátcem DPH. Žalovaný je tedy povinen zaplatit žalobci částku ve výši celkem 6 800 Kč, a to k rukám zástupkyně žalobce ve stanovené lhůtě.

Poučení: Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 19. prosince 2024

JUDr. Petr Polách v. r.
samosoudce